

تعهد زناشویی، احساس تنهایی و هیجان خواهی در پیش‌بینی ترجیحات و انگیزه‌های باروری زنان

زهرا سعیدی

کارشناس ارشد روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

نسیم نوری*

دکتری تخصصی روان‌شناسی، استادیار مدعو دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

چکیده

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی ترجیحات و انگیزه‌های باروری زنان براساس تعهد زناشویی، احساس تنهایی و هیجان‌خواهی انجام گرفت. این پژوهش از نوع همبستگی بود و ۲۲۵ شرکت‌کننده زن، در سنین باروری ۲۰ تا ۴۵ سال، از کارمندان ادارات دولتی شهر تهران در سال ۱۳۹۷، به روش نمونه‌برداری هدفمند و در دسترس، انتخاب شدند. در این پژوهش از مقیاس ترجیحات و انگیزه‌های باروری میلر، سیاهه تعهد زناشویی آدامز و جونز، مقیاس هیجان‌خواهی زاگرمین، آیزنک و آیزنک و مقیاس احساس تنهایی اجتماعی-عاطفی بزرگسالان دی‌توماسو، برانن و بست استفاده شد. نتایج آزمون همبستگی نشان داد که بین ترجیحات باروری و تعهد اخلاقی ارتباط منفی، و بین انگیزه‌های مثبت باروری با تعهد شخصی، تعهد اخلاقی و بین انگیزه‌های منفی باروری با تعهد اخلاقی، تعهد ساختاری، تنهایی خانوادگی، تنهایی اجتماعی، ماجراجویی و هیجان‌خواهی ارتباط مثبت معناداری وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که به ترتیب احساس تنهایی، هیجان‌خواهی و تعهد زناشویی، توان پیش‌بینی ترجیحات و انگیزه‌های باروری زنان را دارند. این نتایج می‌تواند اهمیت نیاز مشاوره روانشناختی زوجین پیش از تصمیم باروری را نشان دهند.

*نویسنده مسئول nasim.nouri2@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۷/۲۲

تاریخ ارسال: ۱۳۹۸/۲/۲۱

DOI: 10.22051/JWSPS.2020.26027.1998

واژگان کلیدی

ترجیحات باروری، انگیزه‌های باروری، تعهد زناشویی، هیجان خواهی، احساس تنهایی

مقدمه و طرح مسئله

گرایش به فرزندآوری^۱ یکی از اهداف مهم زندگی زناشویی و از موارد دارای اهمیت خانواده‌ها به لحاظ اجتماعی و زیستی است (عنایت و پرنیان، ۱۳۹۲). آمارها نشان می‌دهند میزان باروری در ایران از ۷/۷ درصد در سال ۱۳۴۹ به ۶ درصد در سال ۱۳۵۵ کاهش یافت و سپس در سال ۱۳۵۹ به ۷ رسید. سپس از ۶/۸ در سال ۱۳۶۳ به ۵/۵ در سال ۱۳۶۷ رسید. این کاهش کند بود تا اینکه برنامه تنظیم خانواده دولت در سال ۱۳۶۸ روند کاهشی باروری را تسریع کرد به طوری که این میزان به ۲/۸ در سال ۱۳۷۴ تنزل کرد. در دوره ۱۳۸۴-۱۳۸۹ این نرخ به ۱/۸۹ و در سال ۱۳۹۱ به ۱/۹ رسید. (عباسی شوازی، ۲۰۰۱). طبق نظر مک‌دونالد^۲ (۲۰۰۰)، از آنجاکه باروری نمی‌تواند تنها از طریق شرایط اقتصادی تبیین شود، ارزیابی ارزش‌ها و نگرش‌های غیراقتصادی در انگیزه‌های باروری نیز اهمیت دارد. در جوامع پیشرفته، مقوله‌هایی چون تازگی، هیجان و سرگرمی، خلاقیت، کامل شدن و نظایر آن، علایق جدی والدین برای فرزنددار شدن را آشکار می‌سازد (منصوریان، ۱۳۸۵). ترجیحات باروری مبین احساسات و آرزوهای هیجانی است که از دیدگاه میلر^۳ (۲۰۱۱)، شامل ابعادی نظیر میل به فرزندآوری، تعداد دلخواه فرزند و فاصله زمانی فرزندآوری است و انگیزه‌های باروری در دیدگاه او شامل انگیزه‌های مثبت و منفی هستند. انگیزه‌های مثبت شامل دلایل هر شخص برای خواستن فرزند، لذت بارداری، تولد و کودکی، دیدگاه سنتی، رضایت از فرزندپروری، احساس نیاز و بقا و انگیزه‌های منفی شامل دلایل نخواستن فرزند است که شامل ترس از والد شدن، استرس‌های والدین و چالش‌های مراقبتی فرزند می‌شود. رفتار باروری در بسیاری از جوامع تحت تأثیر ترجیحات و انگیزه‌های باروری

1. child bearing

2. MacDonald, B

3. Miller, B

قرار دارد. آمانو (۲۰۰۴)، معتقد است که تعهد باعث حفظ و بقای ارتباط در زندگی زوجین می‌شود و بیان می‌کند که چون در خانواده‌های متعهد اعضا نه تنها خود را وقف آسایش و بهزیستی خانواده می‌کنند بلکه در رشد و تعالی هم نیز می‌کوشند، همین امر عاملی برای تمایل به افزایش فرزندآوری آن‌ها محسوب می‌شود. پژوهش سفرچی تیل (۱۳۹۱)، نشان می‌دهد که بین تعهد زناشویی و کیفیت رابطه زناشویی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و نتایج پژوهش رضایی (۱۳۸۹) تاکید می‌کند که تا زوجین تعهد ازدواج را جدی نگیرند نمی‌توانند به ساختار زندگی زناشویی سالم و مطلوب برسند. تحقیقات رینولد و منسفیلد^۱ (۱۹۹۹)، کوهان و کلینباوم^۲ (۲۰۰۲)، به این نتیجه رسید که تعهد زناشویی دومین عامل حفظ کننده ازدواج و فرزندآوری است و اسدپور، نظری، ثنایی و تبریزی (۱۳۹۱)، نیز نشان دادند صمیمیت که از مقوله‌های مهم تعهد زناشویی است به ثبات و استحکام روابط زوج‌ها و در ادامه آن تثبیت خانواده و فرزندآوری می‌انجامد. بررسی اسحاقی، محبی، پاپی نژاد و جهاندار (۱۳۹۳)، نیز موید این مطلب است که برخی از زوج‌ها که هنوز به تداوم زندگی زناشویی خود اطمینان ندارند و اختلافات زناشویی و کشمکش دارند، تمایلی به فرزندآوری ندارند تا بدین نحو زندگی فرزندشان از طلاق متأثر نشود. از دیدگاه مک‌کارتی^۳ (۱۹۹۹)، تعهد زناشویی^۴ به معنای وفادار ماندن به خانواده و اعضای آن هنگام غم و شادی، وقایع خوشایند و ناخوشایند زندگی است و تعهد بر مبنای احساس و عاطفه و بر پایه قصد و نیت است. در این دیدگاه، از آنجا که یکی از مهم‌ترین آسیب‌های عدم تعهد زناشویی، کاهش رضایت جنسی است (شاه سیاه، بهرامی و محبی، ۱۳۸۸)، انتظار می‌رود بی‌وفایی در میان زوجین بر تمایلات آن‌ها بر فرزندآوری نیز اثرگذار باشد. مطابق مدل آدامز^۵ و جونز^۶ (۱۹۹۷)، تعهد زناشویی مشتمل بر سه بعد تعهد نسبت به همسر (تعهد شخصی)، تعهد نسبت به ازدواج (تعهد اخلاقی) و محدودیت اجتماعی (تعهد ساختاری) است. متغیر دیگری که

1. Reynold & Mansfield

2. Cohan & Kleinbaum

3. McCarthy, G

4. marital commitment

5. Adams, M

6. Jones, W.H

می‌تواند با ترجیحات و انگیزه‌های باروری زوجین مرتبط باشد هیجان‌خواهی^۱ است. زاگرمین^۲ (۱۹۹۴) معتقد بود هیجان‌خواهی جستجوی هیجان‌ها و تجربه‌های متنوع، تازه، پیچیده و پرشور و استقبال از خطرات بدنی، اجتماعی، قانونی و مالی به خاطر این تجربه‌هاست. هیجان با تجربه مختلف، جدید و پیچیده و به نوعی با عامل خاطر در ارتباط است (رابرتی^۳، ۲۰۰۴). خدایناهی (۱۳۷۴)، نقش هیجان‌خواهی را در تفهیم روابط زناشویی مطالعه کرد و بیان داشت که بین هیجان‌خواهی زوج‌های سازگار همبستگی معناداری وجود دارد و زرگر، نجاریان و نعمانی (۱۳۸۷)، در پژوهشی بر روی زوجین دریافتند که زوجینی که هیجان‌خواهی بالاتری دارند، سازگاری زناشویی پایینی دارند. افراد هیجان‌خواه بنا به گفته شولتز (۱۳۹۰)، از لحاظ شخصیتی افرادی خودمحور، برون‌گرا، خودمختار، جسور، ناهم‌رنگ با جماعت هستند و جلوی هیجان‌های خود را نمی‌گیرند و از لحاظ نگرش‌های جنسی آسان‌گیر هستند و به محرک‌های تازه پاسخ‌های فیزیولوژیکی نیرومندتری نشان می‌دهند. از آنجا که طبق پژوهش‌های ذکر شده هیجان‌خواهی زوجین با سازگاری و رضایت روابط زناشویی مرتبط است و کیفیت رابطه زناشویی می‌تواند تمایل و ترجیحات فرزندپروری را تحت تاثیر قرار دهد و افراد هیجان‌خواه ممکن است به لحاظ فرزندآوری نیز ویژگی‌های خاصی داشته باشند، ارتباط این متغیر با متغیرهای ملاک این پژوهش مد نظر قرار می‌گیرد. احساس تنهایی نیز از دیگر متغیرهایی است که در این پژوهش انتظار می‌رود پیش‌بین ترجیحات و انگیزه‌های باروری باشد. احساس تنهایی یک هیجان‌بنیادی و یکی از قوی‌ترین تجربیات انسانی است (وود، ۱۹۸۶) و یک تجربه منفی شدید است که فرد از به یادآوری آن فعالانه اجتناب می‌کنند (ویس، ۱۹۷۳، ریچمن، ۱۹۵۹). احساس تنهایی را به گفته جوکار و سلیمی (۱۳۹۰) ممکن است هر شخصی و در هر مقطعی از زندگی تجربه کند و به عبارتی یک حقیقت اساسی زندگی بشری است که محدود به مرزهای سنی، جنسی، نژادی، اقتصادی یا جسمی خاص نیست. براساس دیدگاه هچت و باوم (۱۹۸۴)، تهدید جدایی و کیفیت دلبستگی در افراد نایمن باعث احساس تنهایی می‌شود و ویس (۱۹۷۳)، بیان می‌کند که احساس

1. emotion seeking

2. Zuckerman, M.

3. Roberly, J.W.

تنهایی به دو دسته عاطفی و اجتماعی تقسیم می‌شود که احساس تنهایی عاطفی از دل‌بستگی نابسند به خانواده، دوستان و افراد نزدیک ناشی می‌شود در حالی که احساس تنهایی اجتماعی از تعداد ناکافی رفاقت‌ها و دوستی‌ها ناشی می‌شود. کلرمن (۱۹۸۶)، نقل از چلپی و امیرکافی، (۱۳۸۳)، معتقد است احساس تنهایی از نقص در روابط نزدیک و اختلال در هم‌بندی‌های اجتماعی یا انسجام اجتماعی ناشی می‌شود. مدت زمانی که فرد در تنهایی به سر می‌برد تعیین‌کننده اساسی میزان احساس تنهایی در او نیست بلکه تهدید جدایی و کیفیت دل‌بستگی که در افراد نایمن تجربه می‌شود در احساس تنهایی نقش دارد (هچت^۱ و باوم^۲، ۱۹۸۴؛ ویس^۳، ۱۹۷۳). آمارها حاکی از آن است که از هر چهار نفر در جهان یک نفر از احساس تنهایی رنج می‌برد (جوکار و سلیمی، ۱۳۹۰).

بررسی هر یک از این متغیرها و سنجش نحوه ارتباط آن‌ها با ترجیحات و انگیزه‌های باروری می‌تواند به فهم اینکه چرا زوجین در ترجیحات و انگیزه‌های فرزندآوری خود با یکدیگر متفاوت هستند کمک کند و لذا پژوهش حاضر، با در نظر گرفتن ابعاد پیشینه علمی این متغیرها، در جستجوی پاسخ به این سوال است که آیا تعهد زناشویی، هیجان‌خواهی و احساس تنهایی، ترجیحات و انگیزه‌های باروری را پیش‌بینی می‌کنند؟

روش پژوهش

طرح پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش را زنان در سنین باروری ۲۰ تا ۴۵، که در سال ۱۳۹۷، کارمند ادارات دولتی شهر تهران بودند، تشکیل می‌داد. هدف از انتخاب زنان کارمند این بود که متغیر شغل در گروه نمونه کنترل شود و همه زنان مورد مطالعه در این ویژگی یکسان باشند، زیرا از دیدگاه زنان کارمند، فرزندآوری شرایطی است که

1. Hecht, D.

2. Baum, S.

3. Weiss, J. M.

می تواند شرایط شغلی و احتمال ادامه شغل را در آنان تحت تاثیر قرار دهد. در این پژوهش از روش نمونه برداری در دسترس استفاده شد. بنا به نظر کلاین^۱ (۲۰۱۰) به ازای هر خرده مقیاس ابزارها، تعدادی بین ۱۰ تا ۲۰ نفر در نظر گرفته شد و بنابراین به ازای مجموع ۱۴ خرده مقیاس ابزارهای این پژوهش، نمونه‌ای شامل ۲۲۵ نفر انتخاب شد. پس از کسب رضایت از زنان شرکت‌کننده در این تحقیق، اهداف، اهمیت مسئله و چگونگی انجام پژوهش بیان شد و با اطمینان دادن از اصل محرمانه ماندن اطلاعات، از شرکت‌کنندگان درخواست شد به مقیاس ترجیحات باروری میلر (۱۹۹۵)، مقیاس انگیزه‌های باروری میلر (۲۰۱۱)، سیاهه تعهد زناشویی آدامز و جونز (۱۹۹۷)، مقیاس هیجان‌خواهی زاکرمن، آیزنک^۲ و آیزنک^۳ (۱۹۷۸) و مقیاس احساس تنهایی اجتماعی - عاطفی بزرگسالان به تعبیر دی‌توماسو^۴، برانن و بست (۲۰۰۴) پاسخ دهند. در بررسی اطلاعات جمعیت‌شناسی (دموگرافیک) گروه نمونه، اکثر زنان گروه نمونه تحقیق، در فاصله سنی بین ۲۶ تا ۳۰ سال سن و دارای تحصیلات کارشناسی بودند و ۱ تا ۵ سال از ازدواجشان گذشته بود و دارای سطح درآمد در بازه ۲ تا ۴ میلیون تومان در ماه بودند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، به‌منظور بررسی شاخص‌های آماری از آمار توصیفی، و به‌منظور بررسی فرضیه‌های پژوهش از آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده شد. ابزارهای پژوهش عبارت بودند از:

(۱) **مقیاس ترجیحات باروری**^۵: مقیاس ترجیحات باروری میلر (۱۹۹۵)، ابزاری با ۱۰ ماده است. ۳ خرده مقیاس آن شامل تعداد دلخواه فرزند، زمان دلخواه فرزندآوری، ترکیب جنسیتی دلخواه فرزندان است. جهت تأیید روایی ابزار انگیزه‌های باروری از روش روایی محتوا استفاده

1. Kline, P.

2. Eysenck, S. B.

3. Eysenck, H. J.

4. Ditommaso, E.

1. Childbearing Preference Scale

می‌شود و اعتبار داده‌ها در دو مرحله آزمون با ضریب آلفای ۰/۹۱ به دست می‌آید. برای نمره‌دهی شاخص ترجیحات باروری میلر از مقیاس درجه‌بندی عددی استفاده می‌شود. در این مقیاس پرسشگر با مشخص کردن نمره مدنظر خود میزان یا درجه تمایل خود را به آوردن فرزند مشخص می‌کند. عدد یک، کمترین ارزش را دارد و اعداد بالاتر به افزایش تمایلات افراد در خصوص فرزندآوری دلالت دارد. عدد ۱۰ نشان دهنده تمایل افراد به فرزندآوری است. سوالات دیگر درباره تعداد دلخواه فرزند، زمان دلخواه فرزندآوری و ترکیب جنسیتی دلخواه فرزندان است که در این مطالعه به صورت باز مطرح شد. پایایی ابزار در پژوهش حاضر ۰/۸۷ گزارش شد.

(۲) مقیاس انگیزه‌های باروری^۱: مقیاس انگیزه‌های باروری میلر (۱۹۹۵)، ابزاری با ۵۳ سوال است که برای بررسی انگیزه‌های باروری با دو بعد طراحی شده است. انگیزه‌های مثبت شامل لذت بارداری، تولد و کودک (۶ سوال)، دیدگاه سنتی (۶ سوال)، رضایت از فرزندپروری (۶ سوال)، احساس نیاز و بقاء (۵ سوال) و استفاده ابزاری از فرزند (۱۱ سوال) و مشتمل بر ۳۴ گویه است. هفت گویه به انگیزه‌های مثبت پرسشنامه میلر برگرفته از مطالعه کیفی خدیوزاده (۱۳۹۱)، در مشهد و در راستای متناسب‌سازی با فرهنگ ایران، اضافه شده است. انگیزه باروری میلر در پرسشنامه ۱۹۹۵ شامل حیطه‌های ترس از والد شدن (۷ سوال)، استرس‌های والدین (۸ سوال)، چالش‌های مراقبتی فرزند (۴ سوال) و دربرگیرنده ۱۹ گویه است. جهت تأیید همسانی درونی پرسشنامه انگیزه‌های باروری از ضریب آلفای کرونباخ استفاده و اعتبار پرسشنامه‌ها با ضریب آلفای ۰/۹۱. برای انگیزه مثبت باروری و ضریب آلفای ۰/۹۴. برای انگیزه منفی باروری تأیید شد. جهت نمره دهی پرسشنامه انگیزه‌های باروری از مقیاس ۴ نطقه‌ای لیکرت به صورت از خیلی مخالفم (۱) تا خیلی موافقم (۵) استفاده می‌شود. برای تأیید روایی ابزار انگیزه‌های

²Childbearing Motivations Scale

باروری از روش روایی محتوا استفاده شد. پایایی ابزار در پژوهش حاضر برای انگیزه های مثبت ۰/۸۹ و برای برای انگیزه های منفی ۰/۹۱ گزارش شد.

۳) سیاهه تعهد زناشویی^۱: سیاهه تعهد زناشویی آدامز و جونز (۱۹۹۷)، شامل ۴۴ سوال است و در قالب سه مؤلفه و ۴۵ گویه به شرح تعهد شخصیت (گویه ۱ تا ۱۰)، تعهد اخلاقی (گویه های ۱۱ تا ۲۲)، و تعهد ساختاری (گویه های ۲۳ تا ۴۵)، مورد بررسی قرار می گیرند. این سیاهه در ایران توسط عباسی مولید (۱۳۸۸)، هنجاریابی شده است. در مطالعه عباسی مولید و همکاران (۱۳۸۸)، روایی محتوایی سیاهه مورد تأیید قرار گرفت. همسانی درونی این سیاهه در پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ محاسبه شد و ضریب اعتبار برای تعهد شخصی ۰/۷۱، تعهد اخلاقی ۰/۷۸، تعهد ساختاری ۰/۸۱ و برای کل پرسشنامه ۰/۹۲ به دست آمد. برای نمره دهی سیاهه تعهد زناشویی از مقیاس درجه بندی عددی استفاده می شود. طیف پاسخگویی از نوع لیکرت بوده که دامنه پاسخ به این پرسش ها از کاملاً موافقم (۵)، تا کاملاً مخالفم (۱) است. سوالات ۱۱، ۱۲، ۱۶، ۲۳، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۸ به صورت معکوس نمره گذاری می شوند. برای به دست آوردن امتیاز کلی پرسشنامه، مجموع امتیازات همه سوالات با هم جمع شد. حداکثر نمره برای پرسشنامه ۲۲۰ و حداقل ۴۴ است. هرچه نمره فرد به ۲۲۰ نزدیک تر باشد نشانه تعهد بالای زناشویی او است.

۴) مقیاس هیجان خواهی^۲: مقیاس هیجان خواهی را زاگرم، آیزنک و آیزنک (۱۹۷۸)، با ۴۰ ماده دو گزینه ای (الف و ب)، ساختند. این مقیاس تمایل به هیجان ها را در چهار خرده مقیاس ماجراجویی، تجربه طلبی، گریز از بازداری و ملال پذیری می سنجد. عامل حادثه جویی: تمایل به درگیر شدن در فعالیت های جسمانی که شامل عناصری از سرعت، خطر، تازگی و گریز از حادثه است. دوم عامل تجربه جویی: جستجو برای تجربه های جدید از طریق مسافرت، موسیقی،

^۱Marital Commitment Inventory

^۲Sensation Seeking Scale (SSS)

هنر، شیوه زندگی خودانگیزخته و ناهم‌رنگی با وجود تشابهی که مردم به آن‌ها گرایش دارند. سوم گریز از بازداری به معنای نیاز به جستجوی رهایی در فعالیت‌های اجتماعی بازداری نشده یا توسل به الکل یا بدون آن، اعتماد در حل مسئله و چهارم ملال‌پذیری: اجتناب از تجربه تکراری، فعالیت عادی یا یکنواخت یا اشخاص قابل پیش‌بینی و در صورت قرار گرفتن اجباری در معرض چنین تجربه‌هایی، واکنش عدم رضایت بی‌قرارانه نشان دادن (شولتز، ۱۳۹۰). روایی هر یک از خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه هیجان‌خواهی زاکرمن را رضازاده، ۱۳۷۰؛ به نقل از گدازنده، (۱۳۷۸)، به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۶۷، ۰/۶۵ و ۰/۷۸. و روایی کل مقیاس ۰/۸۷. و پایایی آن را نیز ۰/۸۵. گزارش داده است. همچنین گدازنده (۱۳۷۸) پایایی این پرسشنامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس خطرجویی یا ماجراجویی ۰/۷۴، تجربه‌جویی ۰/۷۲، حساسیت نسبت به یکنواختی ۰/۷۳، بازداری زدایی ۰/۴۱. و برای کل مقیاس برابر با ۰/۸۵. گزارش داد. برای نمره‌گذاری مقیاس هیجان‌خواهی زاکرمن ابتدا باید نمرات کسب شده از تک‌تک سوالات را براساس کلید آزمون استخراج نمود. بدین منظور، پاسخ‌های داده شده به هر سوال را با کلید آزمون مطابقت داده و چنانچه پاسخ داده شده با گزینه ارائه شده در کلید یکی باشد، ۱ امتیاز و در غیر این صورت ۰ امتیاز به آن داده می‌شود. این مقیاس چهار بعد دارد. هر چه امتیاز یک بعد بالاتر باشد، بیانگر قوی‌تر بودن حس در آن بعد یا به‌طور کلی هیجان‌خواهی بالاتر پاسخ دهنده است. دامنه نمرات از صفر تا ۴۰ است که نمرات بالاتر آن به معنای هیجان‌خواهی بیشتر است. پایایی نمره کلی ابزار در پژوهش حاضر ۰/۹۱ گزارش شد.

۵) مقیاس احساس تنهایی اجتماعی - عاطفی بزرگسالان^۱: مقیاس احساس تنهایی اجتماعی - عاطفی بزرگسالان (۲۰۰۴)، به وسیله دی‌توماسو، برانن و بست براساس تقسیم‌بندی ویس، طراحی و تهیه شد. این مقیاس دارای ۱۵ گویه و ۱۵ سوال است (در فرم ایرانی به ۱۴ گویه تقلیل یافته است) و سه زیرمقیاس احساس تنهایی رمانتیک (پنج‌گویه)، خانوادگی (پنج

^۱ Social & Emotional Loneliness Scale

گویه)، و اجتماعی (پنج گویه) است و احساس تنهایی عاطفی از مجموع نمره‌های زیرمقیاس‌های رمانتیک و خانوادگی به دست می‌آید. هدف این مقیاس بررسی میزان احساس تنهایی اجتماعی و عاطفی افراد (تنهایی رمانتیک، تنهایی خانوادگی، تنهایی اجتماعی) است. مؤلفان این مقیاس ضریب آلفای کرونباخ را بین ۰/۸۷ تا ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند که از همسانی درونی مناسب مقیاس حکایت دارد. در پژوهش دیگری که به وسیله دی توماس و برانن، مک نالتی، راس و برگش انجام شد، ضریب آلفای کرونباخ در حدی پذیرفتنی از ۰/۸۱ برای احساس تنهای رمانتیک تا ۰/۹۱ برای احساس تنهایی خانوادگی گزارش شده است. در پژوهش جوکار و همکاران (۱۳۹۰)، نتایج همبستگی این مقیاس با سایر مقیاس‌ها نشان دهنده روایی همگرا و افتراق مطلوب این پرسشنامه بود. همچنین پایایی برای بعد تنهایی عاطفی با آلفای ۰/۹۵ و تنهایی خانوادگی با آلفای ۰/۸۴ و تنهایی اجتماعی با آلفای ۰/۷۸ ارائه شده است نمره‌دهی آن براساس طیف لیکرت چهار گزینه‌ای از کاملاً مخالفم (۱)، تا کاملاً موافقم (۵) ارائه گردیده این شیوه نمره‌گذاری برای سوال ۱۴ معکوس است. برای به دست آوردن امتیاز کلی مقیاس مجموع امتیازات سوالات در نظر گرفته می‌شود. ذکر این نکته حائز اهمیت است که احساس تنهایی عاطفی مجموع امتیازات مربوط به ابعاد تنهایی رمانتیک و تنهایی خانوادگی است و احساس تنهایی اجتماعی مربوط به بعد تنهایی اجتماعی است. امتیازات پایین‌تر در هر بعد نشان دهنده احساس تنهایی بیشتر فرد پاسخ‌دهنده در آن بعد است. پایایی نمره کلی ابزار در پژوهش حاضر ۰/۹۲ یافت شد.

یافته‌های پژوهش

نمونه پژوهش ۲۲۵ نفر زن از کارمندان ادارات شهر تهران با دامنه سنی ۲۰ تا ۴۵ سال بودند. ابتدا میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش محاسبه شدند که نتایج آن در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

مؤلفه‌ها		شاخص‌های گرایش مرکزی		شاخص‌های توزیع	
		انحراف معیار	میانگین	ضریب کجی	ضریب کشیدگی
ترجیحات	ترجیحات	۵/۰۱	۱۷/۲۸	۰/۱۵	-۰/۱۶
فرزندآوری	فرزندآوری				
انگیزه‌های	انگیزه‌های مثبت	۹/۶۵	۷۲/۲۱	-۰/۲۳	۰/۴۸
فرزندآوری	انگیزه‌های منفی	۱۰/۲۷	۶۱/۳۷	۰/۰۶	۰/۴۰
تعهد زناشویی	تعهد شخصی	۳/۵۳	۵۲/۲۴	۰/۰۰۶	۰/۱۱
	تعهد اخلاقی	۳/۵۷	۳۸/۴۵	-۰/۰۷	۰/۲۵
هیجان خواهی	تعهد ساختاری	۵/۷۴	۳۶/۰۹	۰/۷۰۸	۰/۹۷
	تجربه طلبی	۱/۴۰	۱۴/۶۶	-۰/۴۶	۰/۵۲
	ماجراجویی	۱/۶۸	۱۴/۷۸	-۰/۲۹	-۰/۲۶
احساس تنهایی	ملال پذیری	۱/۶۶	۱۴/۵۴	-۰/۱۱	۰/۳۸
	گریز از بازداری	۱/۴۳	۱۳/۹۲	-۰/۳۵	۰/۲۵
	هیجان‌خواهی	۳/۵۶	۵۸/۲۱	-۰/۲۹	-۰/۰۲
	تنهایی عاطفی	۱/۶۶	۱۰/۱۲	۰/۳۹	-۰/۰۶
تنهایی خانوادگی	تنهایی خانوادگی	۲/۱۸	۱۳/۸۲	-۰/۳۳	۰/۸۸
	تنهایی اجتماعی	۱/۹۵	۱۴/۴۳	-۰/۰۴	۰/۲۹

با توجه به جدول شماره ۱ میانگین و انحراف معیار همه مؤلفه‌ها به ترتیب مشخص شده است. میزان ضریب کجی و ضریب کشیدگی بین ۱ تا -۱ است، می‌توان گفت که توزیع متغیرهای پژوهش، نرمال است. برای بررسی ارتباط بین مؤلفه‌های تعهد زناشویی، احساس تنهایی و هیجان‌خواهی با ترجیحات و انگیزه‌های فرزندآوری از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی ارتباط بین خرده مقیاس‌های متغیرهای پژوهش

متغیرها	ترجیحات باروری	انگیزه‌های مثبت باروری	انگیزه‌های منفی باروری
تعهد شخصی	۰/۰۳	۰/۱۶*	-۰/۰۱
تعهد اخلاقی	-۰/۱۴*	۰/۲۵**	۰/۲۱**
تعهد ساختاری	-۰/۰۱	۰/۱۰	۰/۲۳**
تنهایی عاطفی	۰/۰۲	۰/۰۸	-۰/۰۴
تنهایی خانوادگی	-۰/۰۶	۰/۱۱	۰/۱۴*
تنهایی اجتماعی	-۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۲۳**
تجربه طلبی	۰/۰۷	-۰/۰۵	۰/۰۴
ماجراجویی	-۰/۰۰۷	۰/۰۲	۰/۱۴*
ملال پذیری	۰/۰۲	-۰/۰۵	۰/۱۱
گریز از بازداری	۰/۰۶	-۰/۱۲	۰/۱۱
هیجان‌خواهی	۰/۰۹	-۰/۱۰	۰/۱۳*

**p < ۰/۰۱ *p < ۰/۰۵

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که از خرده مقیاس‌های تعهد زناشویی، بین تعهد اخلاقی با ترجیحات فرزندآوری رابطه منفی و با انگیزه‌های مثبت فرزندآوری و انگیزه‌های منفی فرزندآوری رابطه مثبتی دارد. از مؤلفه‌های تعهد زناشویی، بین تعهد شخصی و انگیزه‌های مثبت فرزندآوری و بین تعهد ساختاری و انگیزه‌های منفی فرزندآوری، رابطه مثبت وجود دارد. انگیزه‌های منفی فرزندآوری با تنهایی خانوادگی، تنهایی اجتماعی، ماجراجویی و هیجان‌خواهی رابطه مثبتی دارد.

در ادامه برای بررسی نقش تعهد زناشویی، احساس تنهایی و هیجان‌خواهی در پیش‌بینی ترجیحات و انگیزه‌های فرزندآوری رگرسیون چندمتغیره به روش گام به گام به کار رفت. قبل از

اجرای رگرسیون، پیش فرض نرمال بودن با بررسی کجی و کشیدگی مورد بررسی قرار گرفت که در دامنه بین ۱ و ۱- بود. سپس رابطه خطی بین متغیرها با همبستگی پیرسون بررسی شد که نتایج ارتباط معنادار بین متغیرها را تایید کرد.

جدول ۳: خلاصه تحلیل رگرسیون گام به گام برای پیش‌بینی ترجیحات فرزندآوری بر اساس تعهد زناشویی، احساس تنهایی و هیجان‌خواهی

مدل	ملاک	پیش‌بین	β	t	R ²	F
۱	ترجیحات فرزندآوری	تعهد اخلاقی	-۰/۱۴	۲/۱۰	۰/۰۲	۴/۴۴

جدول ۳ نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام برای پیش‌بینی ترجیحات فرزندآوری براساس متغیرهای پیش‌بین را نشان می‌دهد.

جدول ۴: خلاصه تحلیل رگرسیون گام به گام برای پیش‌بینی انگیزه مثبت فرزندآوری براساس تعهد زناشویی، احساس تنهایی و هیجان‌خواهی

مدل	ملاک	پیش‌بین	β	t	R ²	F
۱	انگیزه فرزندآوری	مثبت تعهد اخلاقی	۰/۲۵	۳/۹۹	۰/۰۶	۱۵/۹۵
۲	انگیزه فرزندآوری	مثبت تعهد اخلاقی گریز از بارداری	-۰/۲۶ -۰/۱۳	۴/۱۰ -۲/۱۶	۰/۰۸	۱۰/۴۴

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که در گام اول تعهد اخلاقی با ضریب بتای ۰/۲۵ نقش معناداری در پیش‌بینی انگیزه مثبت فرزندآوری دارد. در گام دوم تعهد اخلاقی با ضریب بتای -۰/۲۶ و گریز از بارداری با ضریب بتای -۰/۱۳ نقش معناداری در پیش‌بینی انگیزه مثبت فرزندآوری دارند.

جدول ۵: خلاصه تحلیل رگرسیون گام به گام برای پیش‌بینی انگیزه منفی فرزندآوری براساس تعهد زناشویی، احساس تنهایی و هیجان‌خواهی

گامها	ملاک	پیش‌بین	β	t	R ²	F
۱	انگیزه فرزندآوری	منفی تنهایی اجتماعی	۰/۲۳	۳/۶۰	۰/۰۵۵	۱۲/۹۹
۲	انگیزه فرزندآوری	منفی تنهایی اجتماعی	۰/۲۴	۳/۸۶	۰/۰۷۵	۱۰/۰۸
		ماجراجویی	۰/۱۶	۲/۶۱		
۳	انگیزه فرزندآوری	منفی تنهایی اجتماعی	۰/۱۷	۲/۶۲	۰/۱۰	۹/۶۷
		ماجراجویی	۰/۱۹	۳/۰۴		
		تعهدساختاری	۰/۱۹	۲/۸۶		

جدول ۵ نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام برای پیش‌بینی انگیزه‌های منفی فرزندآوری بر اساس متغیرهای پیش‌بین را نشان می‌دهد. نتایج نشان می‌دهد که متغیرهای پیش‌بین قادرند در گام اول ۰/۰۵، در گام دوم ۰/۰۷ و در گام سوم ۰/۱۰ از کل واریانس انگیزه‌های منفی فرزندآوری را پیش‌بینی کنند. در گام اول تنهایی اجتماعی با ضریب بتای ۰/۲۳ نقش معناداری در پیش‌بینی انگیزه منفی فرزندآوری دارد. در گام دوم تنهایی اجتماعی با ضریب بتای ۰/۲۴ و ماجراجویی با ضریب بتای ۰/۱۶ نقش معناداری در پیش‌بینی انگیزه منفی فرزندآوری دارند و در گام سوم تنهایی اجتماعی با ضریب بتای ۰/۱۷، ماجراجویی با ضریب بتای ۰/۱۹ و تعهد ساختاری با ضریب بتای ۰/۱۹ نقش معناداری در پیش‌بینی انگیزه منفی فرزندآوری دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر، بررسی متغیرهای احساس تنهایی، هیجان‌خواهی و تعهد زناشویی به‌منظور پیش‌بینی ترجیحات و انگیزه‌های باروری زوجین بود. از بین خرده‌مقیاس‌های متغیرهای تحقیق، ارتباط منفی معناداری بین ترجیحات باروری با تعهد اخلاقی و ارتباط مثبت معناداری

بین انگیزه‌های مثبت باروری با تعهد شخصی، تعهد اخلاقی و بین انگیزه‌های منفی باروری با تعهد اخلاقی، تعهد ساختاری، تنهایی خانوادگی، تنهایی اجتماعی، ماجراجویی و هیجان‌خواهی وجود دارد. یافته‌های این پژوهش با بخشی از پژوهش کریمان، جنتی، سلمانی، عامریان (۱۳۹۵)، درباره ملاحظات اصلی فرزندآوری همسو است که در آن یکی از ملاحظات فرزندآوری در بعد انگیزه‌های منفی باروری، ترس از والد شدن است. همچنین در تحقیق منتظری و همکاران (۱۳۹۶)، نیز مهم‌ترین دلایل فرزندآوری علاقه به بچه و کم‌ترین تمایل، تأمین آینده فرزندان ذکر شده است و در تحقیق حاضر نیز لذت بارداری و فرزندآوری مهم‌ترین خرده مقیاس انگیزه‌های مثبت باروری محسوب شده است. دیگر پژوهش همسو با این تحقیق، رضایی (۱۳۸۹)، است که مشخص کرده تا زمانی که زوجین تعهد ازدواج را جدی نگیرند نمی‌توانند به ساختار زندگی زناشویی سالم و از آن جمله فرزندآوری سالم برسند. همچنین پژوهش اسحاقی و همکاران (۱۳۹۳)، در زمینه اختلافات زناشویی و تمایل افراد به فرزندآوری نیز همسویی خود را با این پژوهش نشان می‌دهد. یکی از پژوهش‌های قابل تأمل، نوروزی (۱۳۹۶)، است که مطالعه‌ای اقتصادی و اجتماعی بر میزان باروری زنان در ایران داشته است و سطح تحصیلات والدین به‌ویژه زنان و کاهش مرگ و میر فرزندان را موثرترین عامل کاهش میزان باروری زنان در ایران دانسته است در حالی که در پژوهش حاضر متغیرهای تعهد زناشویی و احساس تنهایی و ماجراجویی بیشترین رابطه را با انگیزه‌های منفی باروری داشته‌اند. واقعیت این است که مسئله باروری، برای زنان از جنبه‌های مختلف روان‌شناختی، فرهنگی، خانوادگی، مذهبی و غیره، قابل بررسی است و بر پیچیدگی آن می‌افزاید. در یک تحلیل روان‌شناختی، می‌توان در نظر گرفت که با وجود افزایش سطح تحصیلات زنان، لزوماً نظام باوری و الگوهای شناختی ترس در آنها دستخوش تحول نشده است و مطابق پژوهش نوروزی (۱۳۹۶)، سطح تحصیلات در کاهش میزان باروری نقش دارد ولی این افزایش علم، همچنان آگاهی و مهارت غلبه بر احساس تنهایی را به استناد یافته‌های این پژوهش، به زنان نداده است. میل به ماجراجویی از طریق اضافه کردن

مسئولیت‌ها به زندگی، به جای تلاش در حفظ پویایی رابطه فعلی با همسر نیز نشان می‌دهد آگاهی‌های این پیشرفت تحصیلی، وارد زندگی روزمره نشده است. تعداد فرزند ایده‌آل زوجین و ترجیحاتی که زوجین در مورد شمار سال‌های لازم برای فاصله‌گذاری بین فرزندان دارند، نقش تعیین‌کننده‌ای بر باروری واقعی آنان خواهد داشت. جانسون (۱۹۷۳، ۱۹۸۲، ۱۹۹۱، ۱۹۹۹) مدل جامعی را ارائه نمود که در آن تعهد زناشویی به صورت سه نوع مستقل، تعهد شخصی، تعهد اخلاقی و تعهد ساختاری مطرح شده است. با توجه به نتایج به دست آمده، توان پیش‌بینی ترجیحات باروری از طریق احساس تنهایی، هیجان‌خواهی و تعهد زناشویی وجود دارد. براین اساس ترجیحات باروری از طریق تعهد اخلاقی قابل پیش‌بینی است، بدین ترتیب که با کاهش تعهد اخلاقی، ترجیحات باروری کاهش می‌یابد. در این پژوهش، سایر خرده مقیاس‌ها، قادر به پیش‌بینی ترجیحات باروری نبودند. میل به فرزندآوری، از ابعاد مقیاس ترجیحات باروری، متغیری است که ریشه در نظام باوری و ارزشی افراد دارد. ارزش‌های هر فرد باعث تنظیم اهداف زندگی او می‌شود و تلاش/عدم تلاش در راستای این اهداف را می‌توان در رفتارهای آنها مشاهده کرد. این ارزش‌ها در معیار درونی، تعهدهایی را ایجاد می‌کنند که چون متعلق به نظام فردی هستند، ناظر و ضامن اجرایی آن، خود فرد است. بنابراین، تعامل بین بعد تعهد اخلاقی از ابعاد تعهد زناشویی، با بعد ترجیحات باروری و توان پیش‌بینی آن، نشان از ریشه‌ای بودن مسئله باروری در زنان دارد. از نگاهی دیگر، فرزندآوری مساوی است با افزایش مسئولیت‌های اجتماعی و خانوادگی و بنابراین، منطقی به نظر می‌رسد که احساس امنیت از ثبات خانواده از طریق تعهدهای درونی همچون تعهد اخلاقی، ضامن و پیش‌بینی کننده ترجیح به باروری باشد. در واقع پایین بودن میزان این تعهد و عدم اطمینان از ادامه قرارداد خانواده، باعث پایین آمدن ترجیح به باروری (افزایش مسئولیت‌ها و چالش‌های زناشویی بیشتر) خواهد شد. از دیدگاه میلر (۱۹۹۵)، انگیزه‌های باروری شامل انگیزه‌های مثبت و منفی هستند. انگیزه‌های مثبت باروری در واقع شامل دلایل شخصی هر فرد برای خواستن فرزند و شامل لذت بارداری، تولد و کودکی، دیدگاه سنتی،

رضایت از فرزندپروری، احساس نیاز و بقا و استفاده ابزاری از فرزند است و انگیزه‌های منفی باروری شامل دلایل نخواستن فرزند نظیر ترس از والد شدن، استرس‌های والدین و چالش‌های مراقبتی فرزند می‌شود. زاگرم (۱۹۷۹)، معتقد بود که هیجان‌گریز از بازداري به معنای نیاز به رها بودن در فعالیت‌های اجتماعی بازداري نشده است. با توجه به پژوهش صورت گرفته می‌توان مطرح نمود که توان پیش‌بینی انگیزه‌های مثبت باروری از طریق احساس تنهایی، هیجان خواهی، تعهد زناشویی وجود دارد. در واقع، انگیزه‌های مثبت باروری از طریق تعهد اخلاقی و گریز از بازداري قابل پیش‌بینی است. بدین ترتیب که با افزایش تعهد اخلاقی، انگیزه‌های مثبت باروری افزایش می‌یابد و با افزایش گریز از بازداري، انگیزه‌های مثبت باروری کاهش می‌یابد. آماتو (۲۰۰۴)، معتقد است که تعهد باعث حفظ و بقای ارتباط در زندگی زوجین می‌شود. وی بیان می‌کند که در خانواده‌های متعهد اعضا خود را وقف آسایش و بهزیستی خانواده می‌کنند. یافته‌های پژوهش این نظر را تایید می‌کند. در واقع شاید بتوان تعهد زناشویی را مهم‌ترین رکن و تغییری دانست که افراد در گذار از زندگی فردی به زناشویی می‌پذیرند و ملاکی از موفقیت یک ازدواج است. بنابراین، در مرحله بعد از تشکیل زندگی زناشویی، زمانی که موضوع فرزندآوری مطرح می‌شود، این تعهد نقش موثر و پیش‌بینی کننده‌ای در انگیزه مثبت افراد دارند. بعد تعهد اخلاقی از خرده مقیاس‌های تعهد زناشویی را می‌توان یک میزان درونی در نظر گرفت که ضامن اجرایی آن، خود فرد است و این ضمانت ریشه در ارزش‌ها و انگیزه‌های او دارد. نکته این‌جاست که این تعهد اخلاقی، در زمان فرزندآوری به آزمون گذاشته می‌شود و همان‌طور که این پژوهش گزارش کرد، یکی از پیش‌بین‌های انگیزه مثبت باروری، تعهد اخلاقی است. جانسون (۱۹۹۹) معتقد است تعهد اخلاقی بیانگر وفاداری اخلاقی فرد به تداوم رابطه است. نیاز به اطمینان از تداوم داشتن رابطه، در مورد فرزندآوری کاملاً شایان توجه است، به‌خصوص که زنان سهم تربیتی بیشتری را در سال‌های اولیه رشد فرزند بر عهده دارند، که نیازمند احساس درونی اطمینان از تداوم رابطه، برای میل و انگیزه به قبول چنین مسئولیتی است. دیگر خرده مقیاس‌های پژوهش

قادر به پیش بینی انگیزه‌های مثبت باروری نبودند. با بررسی پیش‌بینی انگیزه‌های منفی باروری از طریق احساس تنهایی، هیجان‌خواهی و تعهد زناشویی می‌توان مطرح نمود که توان پیش‌بینی انگیزه‌های منفی باروری از طریق احساس تنهایی، هیجان‌خواهی، تعهد زناشویی وجود دارد. انگیزه‌های منفی باروری از طریق تنهایی اجتماعی، ماجراجویی و تعهد ساختاری قابل پیش‌بینی است، بدین ترتیب که با افزایش تنهایی اجتماعی، ماجراجویی و تعهد ساختاری، انگیزه‌های منفی باروری افزایش می‌یابد. احساس تنهایی عاطفی از دل‌بستگی ناپسند به خانواده، دوستان و افراد نزدیک ناشی می‌شود. بنابراین منطقی به نظر می‌رسد زنانی که به تنهایی اجتماعی دچار هستند، در تلاش برای جبران این کمبود، به صورت منفی، انگیزه برای باروری پیدا کنند و شاید به صورت یک مکانیسم دفاعی در روان خود، سعی در جبران این تنهایی از طریق تعامل با فرزند آینده خود کنند. همین استدلال در مورد میل به ماجراجویی منفی وجود دارد، یعنی زنانی که در هیجان‌خواهی زندگی فردی و زناشویی خود به مبارزه طلبیده شده‌اند، خودآگاه یا ناخودآگاه، با افزودن به مسئولیت‌ها و پیچیده‌تر کردن متغیرهای زندگی روزمره، با هدف ماجراجویی، به باروری انگیزه پیدا می‌کنند.

جامعه پژوهش حاضر زنان کارمند دولت بود، که باید در تعمیم آن به جوامع دیگر احتیاط کرد و از آنجا که تحقیق حاضر در دسته تحقیق‌های همبستگی است، استنباط روابط علی از آن امکان پذیر نیست. در پژوهش‌های آینده پیشنهاد می‌شود متغیرهایی دیگر در ارتباط با متغیرهای پژوهش حاضر نیز در تبیین مدلی علی کنار هم قرار گیرند تا فهمی جامع‌تر در ارتباط با عوامل موثر بر فرزندآوری در اختیار روان‌شناسان و مشاوران حوزه خانواده قرار گیرد. این مطالعه می‌تواند تلاشی آغازین در جهت گسترش و توسعه مبانی علمی این متغیرها در ارتباط با ترجیحات و انگیزه‌های باروری باشد که نقش منفی تنهایی اجتماعی و کاهش تعهد در انگیزه‌های باروری را نشان می‌دهد. بنابراین جهت ایجاد ترجیحات و انگیزه‌های مثبت فرزندآوری، پیشنهاد

می شود برای زوجین جلسات آموزشی پیش از فرزندآوری برگزار شود و زوجین در متغیرهای پیش بین این پژوهش بررسی شوند

منابع

- اسحاقی، محمد؛ محبی، فاطمه؛ پاپی‌نژاد، شهربانو و جهاندار، زینب. (۱۳۹۳). چالش‌های فرزندآوری زنان شاغل در یک مطالعه کیفی. *زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)*، ۱۲(۱)، ۱۱۱-۱۳۴.
- اسدپور، اسماعیل؛ نظری، علی محمد، ثنایی، باقر و تبریزی، مصطفی. (۱۳۹۱). اثربخشی زوج‌درمانی خودنظم‌بخشی بر افزایش صمیمت زناشویی زوج‌ها. *مجله پژوهش‌های مشاوره*، ۲(۱)، ۴۵-۷۱.
- افشاری، زهرا و کاکاوند، سمیرا. (۱۳۹۸). اثر نابرابری جنسیتی بر رشد، بهره‌وری و باروری در ایران. *فصلنامه علمی مطالعات اجتماعی و روان‌شناختی زنان*، ۱۴(۲)، ۷-۳۳.
- امانی، احمد. (۱۳۹۵). اثر بخشی واقعیت‌درمانی گروهی بر عزت‌نفس و تعهد زناشویی زوجین. *دو فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۵(۲)، ۱-۲۳.
- جوکار، بهرام و سلیمی، عظیمه. (۱۳۹۰). ویژگی‌های روان‌سنجی فرم کوتاه مقیاس احساس‌تنهایی اجتماعی و عاطفی بزرگسالان، *مجله علوم رفتاری*، ۵(۴)، ۳۱۱-۳۱۷.
- حقیقی، جمال؛ شکرکن، حسین و موسوی شوشتری، مژگان. (۱۳۸۱). بررسی رابطه جو عاطفی خانواده با سازگاری دانش‌آموزان دختر مدارس راهنمایی اهواز. *مجله علوم تربیتی و روان‌شناسی*، ۹(۴۳)، ۷۹-۱۰۸.
- خداپناهی، محمد کریم. (۱۳۷۴). بررسی نقش تهییج‌طلبی در تحکیم روابط زناشویی. (رساله دکتری)، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.
- خدییوزاده، طلعت؛ لطیف‌نژاد رودسری، رباب؛ بهرامی، مسعود؛ تقی‌پور، علی و عباسی شوازی، محمدجلال. (۱۳۹۱). تاثیر شبکه اجتماعی بر قصد زوجین در رابطه با تولد نخستین فرزند. *فصلنامه طب تولید مثل ایران*، ۱۱(۳)، ۲۰۹-۲۱۸.
- دمیرچی، یاسمین و صلاحیان، افشین. (۱۳۹۷). بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی، عشق و رضایت جنسی با احساس‌تنهایی در زنان. *فصلنامه مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۱۶(۱)، ۱۷۷-۱۹۹.

رضایی، مصطفی. (۱۳۸۹). سبک زندگی و چالش‌های هویتی: رد پای زیستن. *مجله زمانه*، ۹۵، ۴۴-۴۵

رحمانی، سوده؛ غلامعلی لواسانی، مسعود و تنها، زهرا. (۱۳۹۴). تفاوت‌های جنسیتی در شخصیت و هیجان‌خواهی دانشجویان دانشگاه تهران. *فصلنامه علمی مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*. ۱۳(۳)، ۱۵۳-۱۷۴.

زرگر، یداله؛ نجاریان، بهمن و نعمانی، عبدالزهرا. (۱۳۸۷). بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی، نگرش مذهبی و رضایت زناشویی با اعتیاد به مواد مخدر در اهواز. *مجله علوم تربیتی و روان‌شناسی* ۱۵(۱)، ۱۵۳-۱۷۸.

سفرچی تیل، مونا. (۱۳۹۱). *بررسی ارتباط تعهد زناشویی با رابطه کیفیت در زنان شاغل و غیرشاغل*. (پایان نامه کارشناسی ارشد راهنمایی و مشاوره) دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

شاه سیاه، مرضیه؛ بهرامی، فاطمه و محبی، سیامک. (۱۳۸۸). بررسی رابطه رضایت جنسی و تعهد زناشویی زوجین شهرستان شهرضا. *مجله اصول بهداشت روانی*، ۱۱(۴۳)، ۲۳۳-۲۳۸ شولتز، دوآن و شولتز، سیدنی آلن. (۱۳۹۰). *نظریه‌های شخصیت*، ترجمه: یحیی سیدمحمدی (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۲۰۰۵)، تهران: نشر ویرایش.

عنایت، حلیمه، پرنیان، لیلا. (۱۳۹۲). مطالعه رابطه جهانی شدن فرهنگی و گرایش به باروری. *فصلنامه زن و جامعه* ۴(۲)، ۱۰۹-۱۳۶.

طاووسی، محمود؛ حائری مهریزی، علی اصغر؛ صدیقی، ژیللا؛ مطلق، محمد اسماعیل؛ اسلامی، محمد؛ نقی زاده، فاطمه؛ عنبری، مهدی؛ هاشمی، اکرم و منتظری، علی. (۱۳۹۶). تمایل به فرزندآوری و دلایل مرتبط با آن در ایران، یک مطالعه ملی، پایش، ۱۶(۴)، ۴۰۱-۴۱۰.

عامریان، ملیحه؛ کریمان، نورالسادات؛ جنتی، پدیده و سلمانی، فاطمه. (۱۳۹۵). نقش عوامل فردی در تصمیم‌گیری اولین فرزندآوری. *نشریه پژوهشی علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی*، ۱۵(۲)، ۱۴۳-۱۵۱

گدازنده، مهناز. (۱۳۷۸). مقایسه میزان هیجان‌خواهی بین مجرمان با تعداد موارد محکومیت و نوع جرم در زنان ۱۱-۶۰ ساله زندانی در بند نسوان زندان اوین شهر تهران. (پایان نامه

کارشناسی ارشد روان‌شناسی)، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.
منصوریان، محمدکریم و خوش‌نویس، اعظم. (۱۳۸۵). ترجیحات جنسی و گرایش زنان
همسر دار به رفتار باروری. *نشریه علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز*، ۲۴(۲)، ۱۲۹-
۱۴۶.

نوروزی، فرشته؛ عسکری ندوشن، عباس و حسینی، حاتم. (۱۳۹۶). بررسی تطبیقی
تعیین‌کننده‌های استفاده از روش‌های پیشگیری از حاملگی در مناطق شهری و روستایی
ایلام. *مجله مطالعات زن و خانواده*. ۵(۲)، ۱۹۳-۲۲۰.

- Abbasi-Shavazi, M. J. (2001). Fertility revolution in Iran. *Population & Societe*, 373(1), 4.
- Adams, M., & Jounes, W. H. (1997). The conceptualization of marital commitment: an integrate analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5), 1177-1196.
- Afshari, Z., & Kakavand, S. (2017). The impact of gender inequality on growth, fertility, and labor productivity in Iran. *Quarterly Journal of Women Social and Psychological Studies*. 14(2), 7-33. [Text in Persian]
- Amani, A. (2016). The efficacy of reality therapy on marital commitment and self-esteem of couples. *Bi-Annual of Family counseling & Psychotherapy*, 5(2), 1-23. [Text in Persian]
- Amato, P. R. (2004). Study marital interaction and commitment with survey data. *Journal of Marriage and Family*. 23, 53-70.
- Byck, G. R., Swann, G., Schalet, B., Bolland, J., & Mustanskib, K. (2014). Sensation seeking predicting growth in adolescent problem behaviors. *Child Psychiatry and Human Developments*, 46(3), 460-773.
- Cohan, C. L., Kleinbaum, S. (2002). Toward a greater understanding of: premarital cohabitation and marital commitment. *Journal of Marriage and Family*, 64 (1), 180- 193.
- Damirchi, y., Salahian, A. (2018). The relation between attachment styles, love and sexual satisfaction with loneliness in women. *Quarterly Journal of Women Social and Psychological Studies*, 16(1), 177-199 [Text in Persian]
- DiTommaso, E., Brannen-McNulty, C., Ross, L., & Burgess, M. (2003). Attachment styles, social skills and loneliness in young adults. *Personality and individual*

- differences*, 35(2), 303-312.
- Di Tommaso, E., & Spinner, B. (1993). The development and initial validation of the social and emotional loneliness scale for adults. *SELSA*, 14(1), 127-34.
- Enayat, H., & Parnian, L. (2013). The study of cultural globalization and tendency to fertility. *Quartely Journal of Women and Society*, 4 (2), 109-136. [Text in Persian]
- Eshaghi, M., Mohebi, F., Papynezhad, SH., & Jahandar, Z. (2014). Childbearing challenges for working women; a qualitative study. *Womam in Development and Politics (Women's Rresearch)*, 12(1), 111-134. [Text in Persian].
- Godazandeh, M. (2000). *Comparison of sensation seeking among offenders with the number of convictions and the type of crime in women aged 11- 60 years in prison ward of Evin prison in Tehran*. (Master thesis in Psychology), Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. [Text in Persian]
- Haghighi, J., Shokrkon, H., & Mousavi Shooshtari, M. (2003). Investigating the relationship between family emotional climate and adjustment of female students in Ahwaz middle school. *Journal of Educational Sciences and Psychology*, 3 (1 & 2): 79- 108. [Text in Persian]
- Hecht, D.T., & Baum, S.K. (1984). Conceptualization of romantic love as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 23-38.
- Hecht, D. T., & Baum, S. K. (1984). Loneliness and attachment patterns in young adults. *Journal of clinical psychology*, 40, 193-197.
- Johnson, M. P. (1991). A psychometric exploration of marital satisfaction and commitment, *Journal of Behavior and personality*, 10, 923 - 932.
- Johnson, M. P. (1999). The tripartite nature of marital commitment: personal, moral, and structural reasons to stay married. *Journal of Marriage and the Family*, 61, 160-177.
- Johnson, M. P. (1973). Personal and structural commitment to relationships: Experiences of choice and constraint in *handbook of interpersonal commitment and relationship stability* j. m Adams and W. H. Jones, ends (pp. 73-87)., New York: Kluwer Academic.
- Johnson, M. S. (2006). The contribution of couple leisure involvement, leisure time, and leisure satisfaction to marital satisfaction. *Journal of Marriage & Family Review*, 40(1), 103-112.
- Jowkar, B., & Salimi, A. (2012). Psychometric properties of the short form of the social and emotional loneliness scale for adults (SELS-S). *Journal of Behavioral Sciences*, 5(4), 311-317. [Text in Persian]

- Khadivzadeh, T., Latifnezhad, R., Bahrami, M., Taghipour, A., Abbasi showazi, M.J. (2013). The effect of social network on couples' intentions regarding the birth of their first child. *Iranian Journal of Reproductive Medicine*, Vol11 (3), 209-218. [Text in Persian]
- Kline, R. B. (2010). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*, NY: Guilford Press.
- Kruschwitz, J. D., Simmons, A. N., Flagan, T., & Paulus, M. P. (2012). Nothing to lose: processing blindness to potential losses drives thrill and adventure seekers. *Neuroimage*, 59(3), 2850-2859.
- Mansourian, M. K., & Khoushnevis, A. (2006). Sex Prefrences and the desire of married woman for fertility behavior: A case study carried out in Tehran. *Journal of Social Sciences and Humanities of Shiraz University*, 24(2),129-146. [Text in Persian]
- Marmorstein, N. R. (2013). Associations between dispositions to rash action and internalizing and externalizing symptoms in children. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 42(1): 131-138.
- McCarthy, G. (1999). Attachment style and adult love relationships and friendships, *British Journal of Medical Psychology*, 72 (3), 21-30
- McDonald, B. (2000). Gender equality in theories of fertility transition population. *Journal of Population Research*, 17(1), 1-15.
- Miller, W. B. (1995). Childbearing motivation and its measurement. *Journal of Biosocial Science*, 27(4), 473-487.
- Miller, W. B. (2011). Differences between fertility desires and intentions: Implications for theory, research and policy. *Vienna Yearbook of Population Research*, 75-98.
- Norouzi, F., Askari Nodoushan, A., & Hosseini, H. (2017). Comparative study of contraceptive use determinants in urban and rural areas of Ilam district. *Journal of Woman and Family Studies*, 5(2), 193-220. [text in Persian].
- Plutchik, R. (1982). A psycho evolutionary theory of emotion. *Social Science Information*, 21(4), 43-52.
- Rahmani, s., Gholamali Lavasani, M., Tanha, Z. (2016). gender differences in personality and sensation seeking of tehran university students. *Quarterly Journal of Women Social and Psychological Studies*, 13(3),153-174.[Text in Persian]
- Reichmann, F. (1959). Loneliness. *Journal of Psychiatry*, 22(1), 1-15.
- Reynold, J., & Mansfield, P. (1999). The effect of changing attitudes to marriage on

- its stability: Lord chancellor's Department. *High Divorce Rates: The state of the evidence on Reasons and Remedies, 1*, 1-3.
- Rezaei, J., Ahmadi, A., Etemadi, A., Rezaei, M., & Shahdoust, Z. (2013). The effect of training of Islamic lifestyle with emphasis on family system on marital intimacy. *Psychological Studies*, 9(3), 79-106. [text in Persian]
- Russell, D. W. (1996). UCLA Loneliness Scale (Version 3): Reliability, validity, and factor structure. *Journal of personality assessment*, 66(1), 20-40.
- Russell, D., Peplau, L. A., & Cutrona, C. E. (1980). The revised UCLA Loneliness Scale: concurrent and discriminant validity evidence. *Journal of personality and social psychology*, 39(3), 472.
- Scultz, D. P., & Scultz, S. E. (2012). *Theories of personality*. Translated by: Yahya Seyed Mohammadi, Tehran: Virayesh. (Original work published 2005) [Text in Persian]
- Shahsiah, M., Bahrami, F., Mohebi, S. (2009). On the relationship between sexual satisfaction and marital commitment among couples in Shahreza City, Central part of Iran. *Journal of Fundamentals of Mental Health*, Volume, 11(43), 233-238 [Text in Persian]
- Tavousi, M., Haerimehrizi, A. A., Sadighi, J., Motlagh, M. E., Eslami, M., Naghizadeh, F., & et al. (2017). Fertility desire among Iranians: A Nationwide Study. *Payesh*, 16(4), 401-410. [Text in Persian]
- Voisin, D. R., Tan, K., & DiClemente, R. J. (2013). A longitudinal examination of the relationship between sexual sensation seeking and STI-related risk factors among African American females. *AIDS Education and Prevention*, 25(2), 124-138.
- Zheng, Y., Xu, J., Jia, H., Tan, F., Chang, Y., Zhou, L., & Qu, B. (2011). Electrophysiological correlates of emotional processing in sensation seeking. *Biological Psychology*, 88, 41-50.
- Zuckerman, M. (1994). *Behavioral expressions and biosocial bases of sensation seeking*. New York: Cambridge Press.
- Zuckerman, M., Eysenck, S. B., & Eysenck, H. J. (1978). Sensation seeking in England and America: Cross-cultural, age, and sex comparisons. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 46(1), 139-149.
- Zuckerman, M., & Kuhlman, D. M. (2000). Personality and Risk-Taking: common biosocial factors. *Journal of personality*, 68(6), 999-1029.

نویسندگان:

nasim.nouri2@gmail.com

دکتر نسیم نوری

دکتری تخصصی روان‌شناسی، استادیار مدعو گروه روان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب. حوزه‌های فعالیت و علاقه‌مندی: درمانگری روابط بین فردی، روابط زوجین، روان‌شناسی خانواده، مشاوره پیش از ازدواج

saeidi.zohreh@gmail.com

زهرة سعیدی

کارشناس ارشد روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب..
حوزه‌های فعالیت و علاقه‌مندی: مطالعات زنان، روابط بین فردی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

The Roles of Marital Commitment, Loneliness, and Emotion Seeking in the prediction of Women's Fertility Preferences

Zohre Saeedi¹
Nasim Nouri^{2*}

Abstract

The purpose of the present study is to predict women's fertility preferences and motivations based on marital commitment, loneliness, and sensation-seeking. This is a correlational study in which 225 women, aged 20 to 45 years, were selected by purposeful convenience sampling method from Tehran government offices in 2018. Miller Fertility Preferences & Motivation Scale, Adams & Jones Marital Commitment Scale, Zuckerman & Eysenck Sensation Seeking Scale, and Dietomasso, Brennan & Bast Adult Social-Emotional Loneliness Scale were applied for measuring the variables. The findings of study reveal a negative relationship between fertility preferences and moral commitment, a positive

¹. M. A. in General Psychology, Islamic Azad University South Tehran Branch.

². Assistant Professor of Psychology, Islamic Azad University South Tehran Branch.

* Corresponding Author: nasim.nouri2@gmail.com

Accept Date: 2019-10-14

Submit Date: 2019-5-11

DOI: 10.22051/JWSPS.2020.26027.1998

relationship between positive fertility motivations and personal and moral commitment, and a positive relationship between negative fertility preferences with moral and structural commitment, family and social loneliness, adventurous features and emotion-seeking. The results of regression analysis showed that fertility preferences and incentives can be predicted by loneliness, sensation seeking and marital commitment respectively. These results value the need of pre-pregnancy psychological counseling for women.

Keywords

Fertility Preferences, Fertility Motivation, Marital Commitment, Sensation Seeking, Loneliness

